

Nives Starc

Ratko Božičar . Tatjana Čolari . Breda Dobovšek .
 Ivo Fischerauer . Majda Kregar . Mitja Nečima . Edita Sovinc .
 Jela Vilfan

Nives Starc

Radovljica, 1937

Po končani Šubičevi gimnaziji je študirala v seminarju prof. Eda Mihevc na Oddelku za arhitekturo Fagg v Ljubljani, kjer je marca 1963 diplomirala z nalogu za turistično naselje. Istega leta se je zaposlila na Urbanističnem inštitutu SRS. V prvem letu je z Mitjo Jernejcem snova družbene centre naselij, kmalu pa se je skupaj z možem, arhitektom Marjanom Bežanom, začela udeleževati natečajev. Prvim nagrajenim rešitvam je leta 1966 sledila zmaga na natečaju za sosesko BS7 (M. Bežan, V.B. Mušič, N. Starc). Realizacija soseske Ruski car je prva v vrsti izrazito humanističnih urbanističnih zasnov, ki predstavljajo jedro projektantskega dela Nives Starc in izpostavljajo koncept peš ulice kot osnovni gradnik soseske. Poseben poudarek je namenjen navezavi na lokacijo, kvalitetnemu odprtemu zelenemu prostoru, urbani opremi, dostopnosti in barvni skali. Zmaga na natečaju za Split III (1968) je mladim arhitektom omogočila realizacijo izrednega merila. Med izvedbo je z družino po tri mesece stanovala v Splitu, kjer je načrte risala sproti, kar je omogočilo koordinacijo izvedbe in nadzor na gradbišču. Danes nepredstavljivo količino dela izrisov tlorisov je zvečine opravila sama. Ker ni dobila varstva za otroka, je leta 1974 začela delati kot samostojna kulturna ustvarjalka. Njen opus je izreden že po količini, predvsem pa izstopa po kvaliteti predlaganih urbanističnih rešitev in izvedb. Skupaj z možem je sodelovala na številnih javnih natečajih, predvsem za stanovanjske soseske, kjer je v široki konkurenji večinoma osvojila odkup, prvo ali drugo mesto.

After finishing 2nd Ljubljana Gymnasium, Nives Starc studied in the seminar of professor Edo Mihevc at the Department of Architecture of the Faculty of Architecture, Civil and Geodetic Engineering Fagg in Ljubljana, where she graduated in March 1963 with a thesis work on a tourist neighbourhood. That same year she obtained a job at the Urban Planning Institute of the Socialist Republic of Slovenia. In her first year, she co-designed social centres of neighbourhoods with Mitja Jernejc. She and her husband, architect Marjan Bežan, soon started to participate successfully in architectural competitions. Her first prized solutions were followed by a win at the competition for the BS7 neighbourhood (M. Bežan, V. B. Mušič, N. Starc). The realization of the "Ruski car" [Russian Tsar] neighbourhood was the first in a line of particularly humanist urban designs, which represent the core of Nives Starc's work and emphasise the concept of a pedestrian street as a building block of a neighbourhood. Special attention is placed on a connection to a location, a quality open green area, urban equipment, accessibility and colour scheme. First prize at the competition for Split III (1968) enabled young architects a realization of an enormous measure. During the construction, Starc lived with her family for up to three months in Split, where she drew the plans. This also enabled the coordination of the realization of plans and the checks on the building site. She prepared the majority of, today, an unimaginable amount of work making ground plans, herself. Since she could not get child-care, she started working as a self-employed cultural creator in 1974. The architect's oeuvre is extraordinary not only by its amount but especially, because of the quality of proposed urban solutions and realizations. She and her husband competed in numerous public competitions, especially for residential neighbourhoods, and despite large competition, she usually won a purchase, the first or second prize.

Dela (izbor) / Works (selection)

- Natečaj za južni del središča Ljubljane, odkup, geslo EMONA / Competition for the southern part of the centre of Ljubljana, purchase, slogan EMONA, 1964
- Natečaj za Trgovinski center v Velenju, prva nagrada, geslo URBEM / Competition for the Shopping centre in Velenje, first prize, slogan URBEM (soavtorji / co-authors Janez Aljančič, Marjan Bežan, in Milan Štrukelj), 1965
- Urbanistični natečaj za BS7 - Bežigrajska soseska 7, druga nagrada / Urban planning competition for BS7-Bežigrajska soseska 7, second prize, 1966
- Natečaj za idejno urbanistično rešitev centra Nove Gorice, prva nagrada, geslo K MESTU / Competition for an outline urban solution for the centre of Nova Gorica, competition, first prize, slogan TOWARDS THE TOWN, 1968
- Split 3 - urbanistični natečaj, prva nagrada / Split 3-urban planning competition, first prize, 1968
- Center Bovca, natečaj, prva nagrada / The centre of Bovec, competition, first prize, 1969
- Center Kranja, cesta JLA, natečaj, prva nagrada / The centre of Kranj, the JLA street, competition, first prize, 1969
- Soseska Novo Kodeljevo, Ljubljana, natečaj, druga nagrada, geslo ČETRT / Novo Kodeljevo neighbourhood, Ljubljana, competition, second prize, slogan NEIGHBOURHOOD, 1971
- Soseski Planina in Huje / The Planina and Huje neighbourhoods, Kranj, 1973
- Koper Žusterna III., natečaj, odkup, geslo ZDRAHE / Koper Žusterna III., competition, purchase, slogan DISCORDS, 1978
- Soseska Drulovka / The Drulovka neighborhood Kranj, natečaj, prva nagrada / competition, first prize, 1981

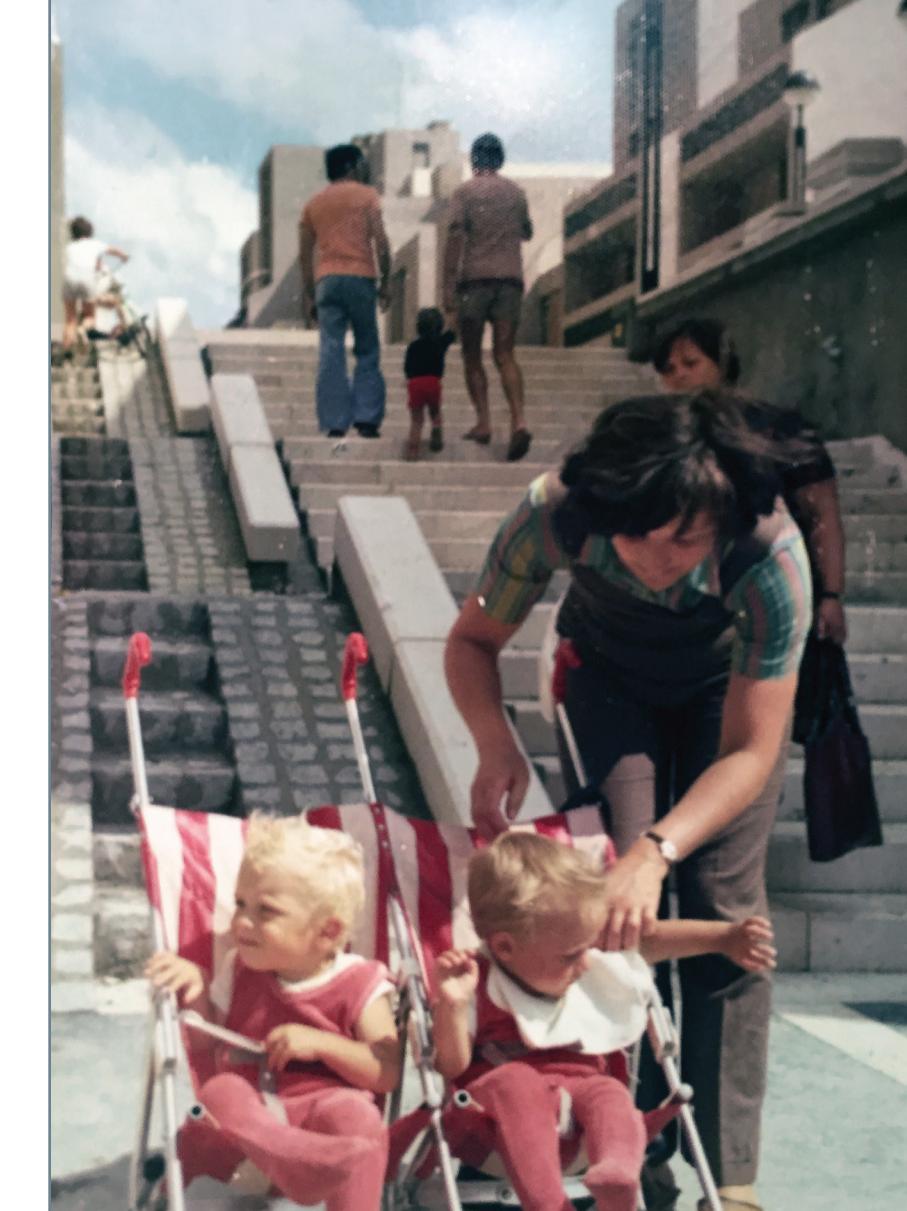
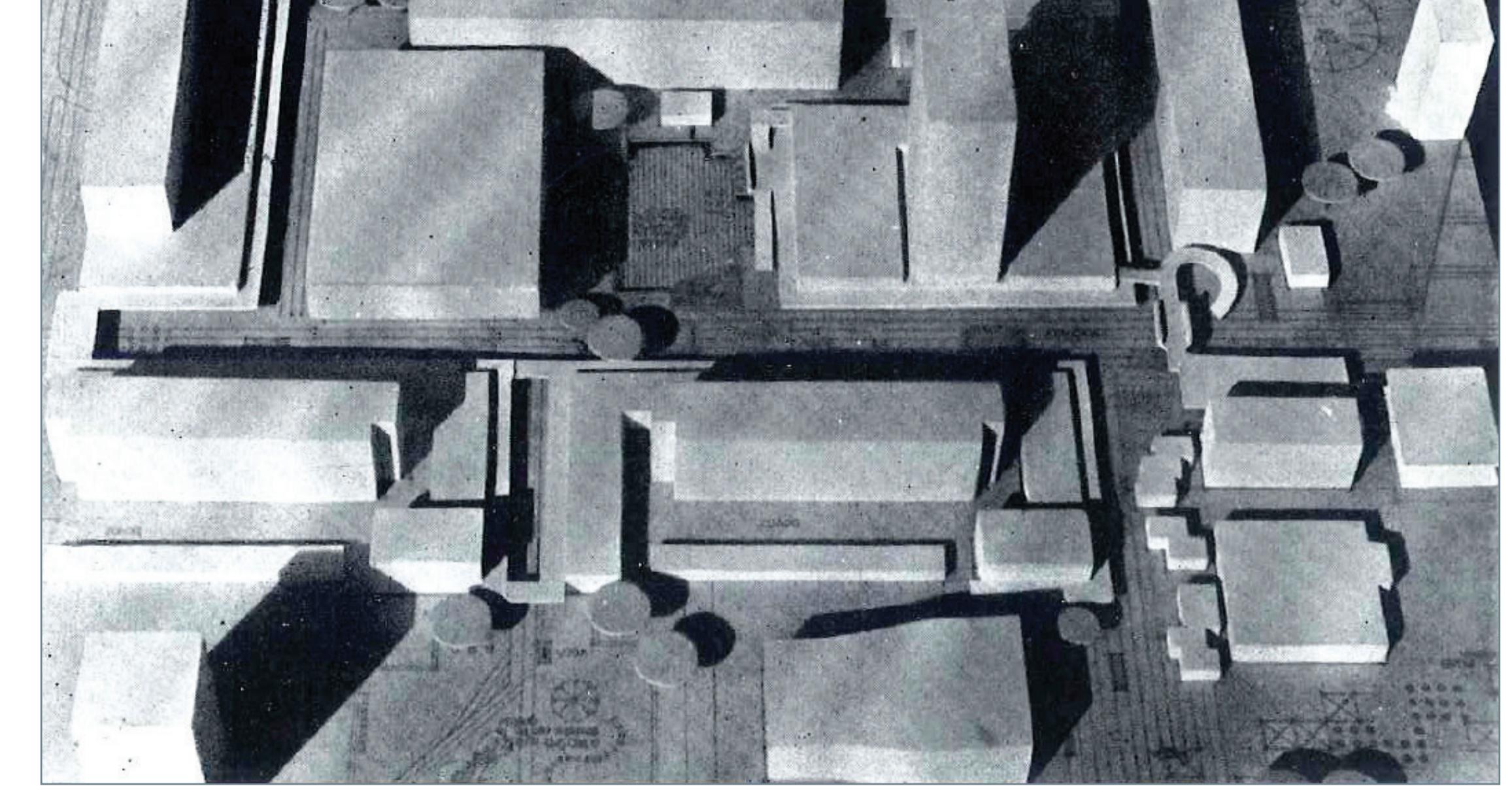
Soseska BS7 v Ljubljani, urbanistični načrt, 1966

"Bežigrajska soseska 7 (BS7) je zasnovana kot megastruktura ob dveh ulicah. Ulici sta vodilni motiv soseske in sta bili zamišljeni kot živ prostor, namenjen izključno pešem. Dvignjeni sta za pol nadstropja, da je pod njima mogoče parkirati. Vsa pritličja stanovanjskih blokov so bila po prvotnem projektu namenjena trgovskim lokalom za različne storitve. Soseska Ruski car je bila zasnovana v duhu kritik funkcionalističnega mesta, ki je stremelo k univerzalnim rešitvam. Urbanisti so na njej že leli preizkusiti dinamično metodo načrtovanja. Določili so ključne oporne točke in oblikovalske elemente, ki povezujejo sosesko v celoto, znotraj teh okvirov pa dopustili raznoliko oblikovanje. Ob izgradnji je ponudila pestro paletto različnih stanovanj, od ravnih in terastnih blokov, do loftov in atrijskih hišic. Eden najlepših prostorov soseske je park s skrbno oblikovanim reliefom in skupinami dreves," je o soseski zapisal Matjaž Čelik.

Trgovinski center v Velenju, 1965

Projekt predvideva vzpostavitev dveh urbanističnih osi, zelene osi, ki povezuje železniško in avtobusno postajo, ter nanjo pravokotne osi, ki se prek obstoječega trga in nove trgovske ulice izteka v glavno ulico stanovanjskega naselja. Janez Lajovic je ob tem zapisal: "Zreli urbanistični rešitvi ustrezajo funkcionalna in oblikovna kvaliteta posameznih objektov."

Split 3, 1968

Pri zasnovi soseske je najpomembnejša lokacija - diagonalna usmeritev ulic nove zasnove Splita 3 izhaja iz smeri Dioklecijanove palače. V. Marinčič je poročal: "Split III, to je 341 hektar zemljišča, kjer so Splitčani včasih gojili nageljne. Ko bo zazidano, bo na njem prebivalo 50 000 ljudi. To so zgradbe, ulice, stopnišča in trgi, igrišča, vrtovi in parki za Splitčane, ki so kot vsi prebivalci obmorskih krajev navajeni živeti na ulici." Na razstavi Soseske in ulice 2016 je bilo izpostavljeno: "Ulice in soseske Splita 3 pomenijo enega od najzanimivejših primerov totalnega urbanizma v sedemdesetih letih – tako na jugoslovanski kot na mednarodni ravni – v katerem so bile projektne strategije, ki so zaznamovale modernistično planiranje iz prve polovice stoletja, nedvomno presežene."

Viri / Sources: Zasebni arhiv Nives Starc / Private archive of Nives Starc; Mitja Jernejec in Vladimir Braco Mušič, Družbeni centri, Ljubljana Ljubljana 1964, povzeto po Luka Fabjan, Idejna zasnova družbenega centra Črnivec, Ljubljana 2015 (magistrsko delo FA); Janez Lajovic, Jugoslovanski natečaj za urbanistično in projektno rešitev trgovskega centra v Velenju, Sinteza, 2, 1965, str. 87; Matjaž Čelik, Modernistične soseske v Ljubljani, Ljubljana 2015; Vesna Marinčič, Inž. arch. Nives Starčeva: Pozabljena tretjina Splita III, Jana, 1974; Luka Skansi, Bogo Zupančič in Martina Malešić, Soseske in ulice, Ljubljana 2016.

Besedilo / Text: Andraž Keršič

V ospredje: pionirke slovenske arhitekture, gradbeništva in oblikovanja